

רמות השבים

עלון הכפר

ה'תש"פ 76

מאי 2019

בואו נתעורר רגע לפני שיקרה פה אסון !!

לאחרונה קבלנו פנייה מדאיגה ביותר לגבי תופעה מסוכנת וחמורה אשר חוזרת על עצמה בשבועות האחרונים.

גן השעשועים הסמוך לבית העם משמש מפגש להורים, פעוטות וילדים, אשר נהנים מהמתקנים המוצלים. בשבועות האחרונים הפך המקום בשעות אחה"צ לאתר "נינג'ה".

לידינו הגיעו תמונות וסרטונים מדאיגים אשר צולמו ע"י תושבים ובהם ניתן לראות ילדים צעירים מבצעים קפיצות מסוכנות, מטפסים על ההצללה, מזנקים אל גג הבאר, מזנקים אל העצים ומהעצים סביב, או קופצים מטה כאשר ממש מתחתם ילדים אחרים מבלים במתקני השעשועים.

אנו רואים בחומרה רבה מעשים אלה !!

החופש הגדול בפתח וגן השעשועים, מטבע הדברים, יהיה הומה פעילות ילדים.

אנו יוצאים בקריאה דחופה להורים להסביר את הסכנות הכרוכות בתעלולים שכאלה ואת הסכנה הטמונה לכל מי שסביב, ילדים ומבוגרים כאחד, אשר יכולים להיפצע ואף גרוע מכך חלילה.

בואו נעצור את זה לפני שיהיה מאוחר מדי !!

פני הילדים בתמונה טושטשו

הוועד המקומי מבקש את הגושמים

בברכה חת שבועות שמח !

ואת ילדי כמחג השמים

חיוצאים בקרוב לחופש הגדול

בברכה חופשה מהנה ובטוחה !!

מועדון ההרצאות של יום רביעי

תאריך	שם המרצה	נושא ההרצאה	אל המרצה
12.06.19	ד"ר סימה זלצברג-בלאק	"זרה בתוכן" תהליך חדירתה של חוקרת לעולמן של נשים מחסידות קיצונית במאה שערים	ד"ר זלצברג היא אישה דתייה העוסקת בחקר היבטים שונים של החברה החרדית ותביא גם זאת לידי ביטוי בהרצאתה. ד"ר זלצברג מרצה במוסדות אקדמיים ואחרים.
26.06.19	ד"ר רמי קליין	"העולם התת ימי הקסום באיי הפיליפינים"	ד"ר קליין הוא ביולוג ימי וצלם תת ימי, מרצה במרכז האקדמי רופין. ד"ר קליין הרצה אצלנו בעבר על מפרץ אילת.

התכנסות בחדר ותיקים בשעה 17:30,

ההרצאה בשעה 18:00

כאם מוצמנים !!!

ברכות

- ברכות ללינה ויוסי גלם, להולדת הנכדה עלמה, בת לענר ועדי וקנין.
- ברכות לדינה ומיכאל ויסמן, מנהל הבריכה שלנו, להולדת הנכד דור, בן לאיתי ואפרת ויסמן.
- ברכות לאורנה ויוסי רוזנברג, להולדת הנכד נרי, בן לעופרי ושרול.

תיקון איז שבועות

רמות השבים שומרת על איכות הסביבה

פיילוט לריסוק גזם

מראה פינות הגזם ביישוב, השלכת אשפה אחרת בפינות, ימי איסוף ופינוי הגזם, הינם נושאים שמשפיעים על חזות הישוב ועל איכות החיים והסביבה שלנו. הוועד עוסק בחיפוש פתרונות לשיפור כל אלה תוך שמירה על התקציב השוטף המוקצה לתחום.

מועצת דרום השרון מחפשת גם היא דרכים שונות כדי לייעל את הטיפול בגזם המקומי, תוך שמירה על ערכים של איכות הסביבה. לאחרונה יזמה המועצה פיילוט לריסוק גזם בגיטון המקומי. במסגרת הפיילוט נעשה שימוש במשאית הכוללת מנוף לאיסוף הגזם ומגרסה לגריסת הגזם - פרי פיתוח טכנולוגי ישראלי. השימוש במרסקת יביא לחיסכון בעלויות שינוע ופינוי הגזם ויפחית זיהום אוויר ע"י צמצום תנועת משאיות הפינוי. בנוסף, הגזם המרוסק ישמש לפיזור בגיטון המקומי ויסייע בהפחתת העשבייה, בצמצום כמויות המים להשקיה ובשימור הקרקע. כמובן שמרוסק רק גזם נקי מאשפה אחרת.

רמות השבים החליטה להצטרף לפיילוט מתוך אמונה בשימוש במרסקת יוכל לתרום לשיפור הטיפול בגזם ביישוב ולאיכות הסביבה. בשבועות הקרובים תגיע המרסקת ליישוב פעם בשבוע למשך כשעתיים בכל ביקור ותבצע ריסוק של הגזם שימצא במספר פינות גזם. אנו חוזרים ומזכירים כי פינות הגזם מיועדות אך ורק לגזם נקי מאשפה אחרת. נשמח לשיתוף פעולה של כל התושבים.

ועדת איכות הסביבה

פנינת חמד והיא שלנו

את קדילי, דלס ומות רמות השבים

תושבים יקרים שלום רב,

אחרי מתיחת הפנים לבריכת השחייה, שיפוץ המזנון ושדרוג השירות והתפריט ע"י שי המפעיל החדש, עמותת רמות השבים ממשיכה בכוחות מתוגברים להשקיע בגיבוש קהילת התושבים בכפר. מידי חודש נקיים פעילויות בבריכת השחייה, חלקן לכל התושבים, כפי שהיה בחודש שעבר, בחגיגת פתיחת העונה, חלקן לקבוצות מוגדרות.

ביום שישי 31.5.19 אנחנו מארחים את שכבת ז' מהיישוב ומשפחותיהם, לארוחת ערב באחריות ההורים ורחצה לילית.

בחודש הבא **ביום חמישי 27.6.19** אנחנו מקיימים את מסיבת מסיימי י"ב המסורתית. בהזדמנות זאת אנחנו מבקשים ליידע אותנו לגבי כל אלה שהגיעו לכפר בשנים האחרונות, שלא למדו במסגרות החינוכיות שילדי היישוב לומדים בהן ולא היו פעילים בתנועת הנוער המקומית. אנחנו לא רוצים לפספס אף אחד!!! את הפרטים אפשר להשאיר אצל אריאלה במזכירות פרטים לגבי אירועים נוספים בגיליון הבא.

הבריכה שלנו היא פינת חמד נדירה. כדאי לכם לבוא ליהנות ממנה.

להיה את קיל שמח, נעים ומרתק!

טנא היילודים של רמות השבים

הזם אָדיסצריס

עברה חלפה לה שנה מאז טנא היילודים הקודם. השנה התווספו לנו חמישה אזרחים קטנים. כולם דור המשך למשפחות שגרות כאן כבר כמה דורות. בשיחות שקיימתי עם ההורים או הסבים של היילודים, ניכר שישנו רצון עז שדור ההמשך יישאר בכפר, אך אילוצים משפיעים ולכן תינוקות נוספים, שהינם צאצאי המשפחות בכפר, גרים ביישובים שכנים.

כן, התחושה שלי היא שהרגש והרצון לשייכות לכפר, נשארו בלבבות רובם. נאחל לנו ולכפר, שיהיה תמיד כאבן יקרות, מבחינה קהילתית, חברתית, איכותית, תרבותית וחינוכית, שהדורות הבאים ישאפו להתיישב בו.

אליס הרץ,

נולדה ב 21.10.2018

בת בכורה לנעמה ועומר הרץ נכדה לאורי ואירית הרץ ונינה לרותי ודוד הרץ ז"ל. תינוקות מקסימה שובבה וחייכנית.

אילן קלע-פרידמן,

נולד ב 4.2.2019

הפך את גלי לאחות גדולה.

נכד שביעי לרחל ודני.

דור שלישי ברמות השבים

ילד פלא סקרן ומתוק עם חיוך פנומנלי.

גיא בלייר,

נולד ב 2.3.2019

אוהד טוטנהאם מושבע מלידה.
בן בכור לאריאל וגארי, שעשה עליה לישראל
לפני 5 שנים, נכד בכור לאורלי וזוהר ליור,
נין בכור למרים ליור לבית שפיר.
התחיל לחייך ומתאמן על הקפצות.

דקל דמבו

נולד ב 1.5.2018

דור רביעי ברמות השבים למשפחת דמבו.
בן לנטע וצח, אח של רימון.
נכד לאתי וניר דמבו.
דקל אוהב בעלי חיים, מכוניות וכדורים.

נרי רוזנברג-דהן

נולד ב 24.4.19

בן לשרול ועפרי ואח לדורון בת השנתיים.
נכד לאורנה ויוסי רוזנברג
ונין לשולה ואלי יוגב ז"ל.
דור חמישי בכפר.
אוהב בעיקר לאכול, להשתזף בשמש
ולקבל הרבה חיבוקים.

התייחסות ארשימתה של מירי שטיינהרדט בהילין 75

מירי (אורי)

מירי שטיינהרדט כתבה על הצמח הטפילי שהתפשט בצמוד לצמחי כובע הנזיר ברחובנו. ברצוני רק להעיר שהצמח הטפיל הוא עלקת חרוקה ולא יחנוק, אף כי הם קרובי משפחה.

מידע מפורט ותמונות ניתן למצוא בלינק הבא : [/https://flora.org.il/plants/OROCRE](https://flora.org.il/plants/OROCRE)

עור אחים נתאחדה

אלנה אורגניזם

תושבים יקרים,

קריאה זו שלי אליכם, עניינה בהתאחדות וליכוד כוחות, שכוחם ידוע מאז ומתמיד. לעומתם מכירים אנו את כוחה של מדיניות "הפרד ומשול" המבודדת את היחיד וממעיטה מכוחו מול הרשות. והנה כבר הגעתי לגופו של עניין.

עסקינן בכוחה של המועצה האזורית דרום השרון. כרשות, משתמשת היא בכל האמצעים העומדים לרשותה, לזרות חול בעיני התושב, לטשטש עקבות, ובסופו של דבר, להעשיר את קופת המועצה, והדרך היא קלה ופשוטה :

רובנו חתומים על הוראות קבע לזכות הרשות, לתשלום חיובי הארנונה, כתושבים הגונים הנותנים אמונם ברשות שתעשה שימוש בהוראות הקבע בצורה הגונה, ולא היא!
 כולכם קיבלתם את ההודעות בדבר ביצוע מדידות אחת לתקופה, ע"י חברת מדידות מוסמכת, במטרה לעדכן את שטחי המגורים, חניות, פרגולות, מחסנים, מרתפים ועוד, כל זאת על מנת

שהרשות תגבה, באמצעות הוראות הקבע, מס אמת, כמחויב עפ"י חוק ועפ"י תקנות הרשות, שאותן בסמכותה להתקין מעת לעת.

ואכן מדידות מבוצעות (ע"י חברת מידות) בבתינו לפרקים, וגם אם אינן מתואמות כראוי עם בעלי הבתים, הן מניבות "תשריטים חדשים" שלפיהם מעודכנים חשבוניות הארנונה שלנו. ומכאן הרשו לי לעבור למקרה הפרטי שלי ולתארו בקצרה.

אכן גרה אני בבית מידות, ואולם ב- 20 שנות חיי בכפר לא עשיתי בו כל שינויים חיצוניים, כלומר, מידות החלקים המשמשים למגורים, חניה, פרגולות ומחסנים, לא השתנו כלל.

בראשית, הלכתי כעיוורת (מלאת אמונה), שהרשות עושה מלאכתה כראוי והחייבים השוטפים שנגבים באמצעות הוראת הקבע, אכן מקורם במציאות הקיימת בשטח. כעבור זמן, שמת לי לב כי החייבים גדלו, והנימוק הכללי שצורף להגדלת החיוב, נתמך במדידות חדשות ועדכניות שבוצעו בבתי יישובנו.

במסגרת עיסוקי השוטף, כיזמית וקבלנית בתחום הנדל"ן, מצויה אני בכללי המדידה הנדרשים עפ"י חוק, כמו בחובת תיאום 'ביקור במקום' לצורך נטילת המידות ועריכת תכנית מידות מעודכנת לתנאי המציאות.

אדלג על שלב 'חוסר התיאום' של הביקור בביתי ע"י המודד שנבחר, ואעבור לכשלים הנראים לעין בתכנית שצורפה להנמקת החיוב החדש, שכמובן גדל משמעותית ביחס לחיוב הקודם. ראשית, התכנית שצורפה לא הייתה חתומה ע"י המודד שערך אותה, ובשוליה צוין באותיות טל ומטר כי מדובר "במדידה עפ"י הערכה", וגם קנה המידה שבמקרא מגלה לנו כי מדובר ב"קנה מידה מקורב". כל אלה הכשירו את הקרקע, שהמידות המצוינות בתכנית, אין בין לבין המציאות ולו דבר. בעמל רב השגתי מועד חדש למדידה חוזרת, והפעם הגיע מודד נעים הליכות, שעשה עבודה יסודית ומקצועית.

כבר שמחתי וציפיתי לעדכון אמיתי במידות ביתי ולזיכוי הצפוי בחיוב הדו-חודשי, מתוך אמונה שלמה שהרשות המקומית אכן רוצה "לתקן את דרכיה".

והנה נכונה לי אכזבה כפולה ומכופלת: התכנית החדשה שצורפה לחיוב, הודיעה לי אחר כבוד, כי מידות ביתי לא רק שלא קטנו, אלא גדלו בעשרות מטרים רבים לעומת החייבים שבהם חויבתי עפ"י התכנית הקודמת; ועוד הגדילה לעשות הרשות, בהודיעה לי שחשבוני כבר חויב באמצעות הוראת הקבע, בהפרשי החיוב, לכל השנה כולה קדימה.

מה אומר, הרשות עושה בחשבוני כבתוך שלה, מוציאה תכנית מידות כאוות נפשה, אגב המודד נעים ההליכות שוב אינו חתום על התכנית, וצוין כי מידותיה 'בקורב' ולצרכי ארנונה בלבד.

בוודאי ידוע לכולכם, כי המועצה שאלה אינו שייכים, קבעה בתקנותיה, במסגרת סמכותה כמובן, כי מידות בתינו יקבעו לפי 'הקונטור החיצוני' של המבנים, עובדה המייתרת כל חלוקה פנימית.

לאחרונה, באה לעזרתנו הוראת חוק מדינה, הקובעת פטור מארנונה בנוגע לשטחי "מצללה" (פרגולה) ופוטרת תשלום ארנונה בגין שטחים אלה המצויים בחצרות רבות ביישוב.

כאן "הזדקפה" הרשות המקומית והודיעה כי בחרה בשלב זה, כל עוד אנו מפורדים, שלא להתייחס לחוק המדינה, שבא להקל על חיובי הארנונה הכבדים המשולמים ע"י כל מי שמתגורר בבית צמוד קרקע באזור מגורים "יוקרתי" ככפר שאנו נמנים עם תושביו.

לסיכום, מה אומר ומה אדבר, כל עוד לא נתאחד כולנו, כגוף אחד, מול המועצה האזורית, היא תוכל להשתמש בכוחה לזרות חול בעינינו ולשאוב מכספינו ללא מפריע.

אני אישית כבר ביטלתי את הוראת הקבע למועצה, וממתניה לאיחוד כוחות לצורך עמידה משותפת על זכויותינו מול "הריבון".

כמילות השיר שמשוררו אינו ידוע:

"עורו נא אחים..."

האחדות היא עטרת ראשינו,

ברית אחים אמיצה נכרותה".

עדכון נוער

הרצאים ניד אסקי ונועה חפץ

אז מה היה לנו החודש "בלול"?

"זרעי קיץ נישאים ברוח..",
אפשר לחוש אותם מתקרבים אלינו בצעדי ענק!

החודש עסקנו ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה.
נציגי השכבה הבוגרת בלול חילקו זרים למשפחות השכולות בכפר והניחו נר זיכרון ודגל ישראל על קברים במסגרת פרוייקט "נר ודגל".
חניכי השכבה הצעירה עברו פעולות עוצמתיות בנושא יום הזיכרון והכינו זרים לטקס אשר התקיים בכפר.

חניכי השכבה הצעירה עברו פעולות החודש בנושא **"גבורה וציונות"**, למדו על מנהיגי המדינה, מהי ציונות ואיך גבורה מתבטאת גם היום.

חניכי שכבת ז' – במסגרת פעילויות בני המצווה עברו פעילות "השבעה", המחברת אותם לערכי התנועה, ללול, לחבריהם ולישוב, היה מרגש.

במסגרת מפעלי הקיץ - חולקו "המחנונים" (קבוצה של ישובים שמתאגדים ביחד במחנה הקיץ), התחלנו לעבוד!
בסוף השבוע יצא הצוות המוביל של המחנון מרמות השבים להשתלמות ראשונה כהכנה לקראת מחנה הקיץ ההולך ומתקרב – צפויה להם עבודה מרובה!

ההרשמה לקורס המד"צים נפתחה!
מזמין את כל חניכי שכבות ח' עד י"א להירשם לעשרה ימים מלאים חוויות, כיף ותוכן מעשיר ומעמיק.
התכנים שיועברו לחניכים מהווה חלק מתהליך ההכשרה לתפקידים בלול בשנה הבאה ויציאתם לקורס היא הכרחית, חשובה ובעיקר מאוד חווייתית ומגבשת!
פרטים נוספים נמצאים בחוזר הנשלח בקבוצות הוואצפ.

החודש נכנסה **נועה חפץ** לתפקיד רכזת ההדרכה החדשה במקומה של רתם בלוטשטיין, שבנסיבות טובות נאלצה לסיים את תפקידה. נועה, בוגרת התנועה, מכירה היטב את התנועה וכניסתה לעבודה בלול הינה מבורכת.
תוך זמן קצר נועה נכנסה לעניינים והיא שותפה מלאה בעשייה בלול. בהצלחה רבה בהמשך!

בסוף השבוע האחרון יצאו חניכי שכבת ח' לטיול מיוחד המכין אותם לקראת קורס המד"צים הראשון שמתרחש ממש בקרוב. ההתרגשות שלהם מובנת, ואנו מברכים אותם עם תחילת דרכם לקראת כניסתם לשכב"ג.

ומה מחכה לנו החודש?

אירועי הקיץ – תאריכים:

- 7 - 8 ביוני - סמינר לשכבה י'
- 14 - 15 ביוני - אירוח בין יישובי- שכב"ג
- 25.6 - פעולה אחרונה!
- 30.6 - 9.7 - קורס מד"צים – מסיימי ח' עד י"א
- 18-19.7 - אירוח בין יישובי – שכבה צעירה!
- 4 - 6 לאוגוסט - מחנה קיץ שכב"ג
- 7 – 10 לאוגוסט - מחנה קיץ שכבה צעירה.

נשמח לראות את כל החניכים לוקחים חלק בפעילויות הקיץ המהנות המתוכננות!

הבזקים מהעבר

אחי דוד ט"ש

דוד ט"ש ז"ל גדל ברמות השבים ונפל בשנת 1948 יחד עם חבריו במחלקת הל"ה שיצאה לעזור לגוש עציון הנצור. אחייניתו רחל מיכאלי פותחת בפנינו צוהר קטן לבית משפחתו של דוד, מבעד עיניה של האחות דליה – אמה. רחל מנסה לפענח את מקומה של דליה, בתו של המורה האהוב אליעזר ט"ש, ומאפשרת לנו הצצה אינטימית למה שהתרחש מאחורי וילונות הבית.

עישון

שורות שורות ניצבים הספרים מפוסקים על הארץ. צריך להוריד מהמדפים, לנער, לחבוט את תוכנם, להציב אותם כשדפיהם שמוטים כמניפה כדי שהגז המעושן ישתחל בין הדפים, ויכניע את העש. חלפו עידנים מאז שאביה, המורה של ילדי כפרס, רמות השבים ויישובי האזור, עישן את הספרייה הגדולה בביתם. חלפו שנתיים וחודשיים מאז שיכל את בנו הבכור, אחיה דוד. בן 19 היה. אביה חלה מיד, דווקא אמה החולנית מטבעה הייתה הגיבורה בבית. בחודשים האחרונים השתפר מצבו, ואז אמה נשברה ומצבה הבריאותי התדרדר. כעת, לקראת הפסח, עשה אביה מעשה, וקבע עם מעשן הספרים.

שורות ספרים ניצבים בעמידת נוח כמו מסדר של חיילים על גחונם. כל כרך יקר לליבו של אבא, חשבה, ובכל אחד מבליחות הערות ומובאות שאביה כתב בכתב יד צפוף. אסור לתת להם להתכלות. אבא לא יוכל לשאת את הפרידה. המעשן יגיע לאחר פורים, ועכשיו חופשת החג. לקחה על עצמה את עיקר ההכנה. האבל שלה הוא כאין וכאפס לעומת הנורא מכל העובר עליהם. צריך להקל, להראות שהיא בסדר, למלא את החלל, את השקט.

חמש שנים בינה לבין אחיה נראו תמיד כמו שנות אור. גם כעת כשגילה מתקרב לגילו, הוא נראה לה מבוגר. "כמה זמן את חושבת תימשך המלחמה?", שאל אותה כשפרצה מלה"ע השנייה. והיא ישבה בחדרם המשותף ושיחקה על הרצפה. "אולי שנה", ניסתה. "תדעי שמלחמה כזאת יכולה להימשך עשר שנים", ענה בדרך לעיסוקיו הבוגרים בשירות המולדת. המלחמה נמשכה שבע שנים, ועוד שלוש מאז ועד לכתו. עשר שנים שחלפו כמו חיים שלמים.

הבית היה מלא תמיד באורחיהם של דוד ואביה ובלהט דיוניהם. סיגלה לעצמה מילדות את היכולת לפנות מקום בענווה לנוכחותם הנערצת של השניים. הייתה מפנה מקום בקשב רב לשיחות הארוכות בחדר, ובסוף כשהייתה משתררת דממה, הייתה מוסיפה משהו משלה, משלימה, כמו מרימה את החלק האחרון בפאזל ומאירה את התמונה באור מעט אחר.

ובינתיים המדינה קמה והבית עוד פרוץ, ורוחו של דוד מנשבת בכל פינה. כבר שעת דמדומים. צריך להתהלך בזהירות כאילו היו הספרים שברי זכוכיות, כאילו ספרים יכולים לפצוע. והנה זה קורה. בהיסח דעת, עניין של חלקיק שניה, פגעה הנעל שלה בספר, והספרים הניצבים קרסו בזה אחר זה ללא רוח חיים. וצריך להתחיל מאפס.

דוד למד באוניברסיטה בירושלים, וסדרי הדואר הלקויים של העיר במצור הוסיפו לחוסר הוודאות ולדאגה בבית. ערב אחד, הילכו שמועות על 35 בחורים שיצאו לגוש עציון ולא הגיעו. אביה היה תורן באותו לילה חורפי בתחנת הנוטרים בכפר. הידיעה הציקה והוא לא נירדם. בבוקר חזר, שתה כוס תה, ויצא לעבודה בבית הספר.

כשעלתה לאוטובוס בדרכה לבית ספרה, הרכינו חברותיה ראש. מלמלו משהו על כאב ראש. בשער בית הספר הרכין עוד מישהו ראש. המנהל נכנס לכתה והתיישב ללא הסבר. פתאום נכנס תלמיד ולחש משהו באוזנו והמנהל ביקש ממנה לקחת את התיק ולבוא איתו. אולי עניין מנהלי שנשאר פתוח, חשבה, איזו הנחה בשכר לימוד למשפחות מורים. המנהל אמר שבעמוד הראשי בעיתון מופיעה רשימת חללים ובה שמו של אחיה, דוד טש, אבל בעיתון אחר כתוב אש, לא טש, ובסניף מערכת "דבר" בחדרה ענו שהם לא יודעים, כך שעוד לא בטוח. זה לא הוא, ענתה בביטחון, דוד עסק בהדרכה ותרבות. רק כשפנתה לדרכה והייתה לבדה, היכתה בה ההכרה.

איך תבשר להוריה, המחשבות רצו. אולי תספר קודם לאביה, החזק ביניהם. צעדה בדרך העפר הארוכה מתחנת האוטובוס לבית ספרו כבתוך חלום. ואז כששרת ביה"ס הופתע לראות את בת המנהל שם, היכתה בה שוב ההכרה.

כשיצא אביה בבוקר לבית הספר, עצר כמדי בוקר את מחלק העיתונים של "דבר", כדי להציץ בכותרות לפני שהמחלק יכניס את העיתון לביתם. כך ראה בעמוד הראשון את שמו של בנו. ישב שם אוחז בעיתון אובד עצות. איך יספר.

לבית נכנס בצעדים כושלים. "למה חזרת?" שאלה אמה. "דוד נפצע", השיב.

"אז יש עוד טעם לנסוע?" הבינה. והוא אמר רק שלא. עוד קודם ראתה מבעד לחלון את מחלק העיתונים עובר בלי להשאיר את העיתון. אחר כך עבר מזכיר בית החולים. ראתה איך מביט לעבר חלונם, וזה הספיק.

הבית המה כבר אדם כשהיא חזרה מבית הספר.

אחרי השבעה הגיע מכתב מדוד. נכתב לאחר התקפת לילה בקרבת האוניברסיטה. הדרך בסדר גמור, כתב, ולמרות זאת ייזהר מלעבור שם היום. והוא מקווה שברור להם, אין כל סיבה לדאוג. כך חיפשו איך לגונן זה על כאבו של זה.

דוד ודליה לפני הבית ברמות השבים, 1945. אוסף משפחת מיכאלי

שורות של ספרים שבות ומזדקפות כנגד העש. כה מרוכזת הייתה שלא שמה ליבה לבנות כתתה המתקרבות לבית. שכחה ממסיבת פורים, התנצלה שלא תצטרף. לא חשה החמצה, רק עייפות. "לכי, לכי", שידלו אותה הוריה, והיא לא רצתה להעיק. התקלחה בחופזה, לבשה בגדי חג והלכה עם החברות.

קול שירה קידם את פניהן כשנכנסו. בהתחלה שרו שירי פורים, אחר כך עברו לשיר מה שקראו אז, "כל השירים". שירי לוחמים, תקומה. באב אל-וואד. "פה אני ניצב עומד ליד האבן"... בחרו דווקא בשיר הזה, "בצידי הדרך מוטלים מתינו", והיא יצאה לפני שתסגיר את הדמעות. אחדים מהנוכחים קמו ורצו אחריה. השירה דעכה. מישהו היסה את השרים.

פתאום הכל הצטבר. זאת הייתה הפעם הראשונה שבכתה.

כתבה: רחל מיכאלי, 2003

ערכה: איריס מורג

איש חגף

זך

נִטְמָע כְּאַחַד
 הַחוֹלָפִים עַל פְּנֵי
 הַמְּגֻלָּפִים גּוֹפִי בְּמִבְט
 מְבִישׁ וּמְכַרְסִים.

מִתְהַלֵּךְ בְּתוֹכִי,
 הֵם בְּתוֹכָם הֲלֹא אֶכְפֹּת
 בְּבִשְׂרִי.
 בְּיָמִים נֶעֱטָפִים בִּי
 כְּמוֹ בְּלִילוֹת הָאֲבוֹדִים.

כְּעֵלָה מִתְפּוֹרֵר
 לְאֶדְמָתָם הַנוֹשָׁרָת
 כְּאִישׁ קֵשׁ
 לְאֶדְמָתָם הַמִּתְאַפָּרָת
 נוֹשֵׁב בָּהֶם
 מְלוֹא הָרוּחַ
 לְכָל אִישׁ מְשִׁיב מִבֵּט.

אִישׁ מְגֻלָּף
 לְשֹׁבֵר.

תנועת ההשכלה: האם צמחים חשים כאב?

מיכאל רוטנברג

אחת לכמה זמן מופיעה בעיתונות כתבה על צמחים שצומחים טוב יותר כאשר משמיעים להם מוזיקה מסוגים מסוימים, או סובלים מכאב ואף נבהלים מאנשים שגרמו להם כאב בעבר.

מאמרים מדעיים העוסקים בנושא שוללים את הטענות מכל וכל וכפי שתוכלו לראות אם תקראו את [המאמר בויקיפדיה](#) ותעקבו אחרי הקישורים המופיעים בו, שלילה זו מבוססת על שני סוגי חקירה¹:

1. מחקרים שבהם נלמד מבנה הצמח והתגלה שאין בו לא מערכת עצבים מרכזית שמסוגלת להוליך את המידע על הכאב ואפילו לא אברי חישה שעשויים לעורר אותו.
2. מחקרים "התנהגותיים" שבהם נבדקת הטענה הלכה למעשה, מבלי להתיימר לדעת מהו המנגנון העומד מאחריה.

טענתי היא שתחושת הכאב והיכולת להשכיל קשורות קשר הדוק ליכולת לנוע ולא היו מתפתחות בלעדיה.

למסקנה זו אפשר לייחס הסתברות גבוהה מאד אפילו ללא כל מחקר.

כל מה שצריך לעשות זה לשאול מה מאפשר לכאב, רגשות ומחשבה להגביר את כושר ההישרדות של האורגניזם ולהבחין בכך שליכולות אלו אין כל תרומה ליכולת ההישרדות בהיעדר יכולת לנוע.

חשבו, למשל, מה "תפקידה" של חוויית הכאב. אני מניח שמיד תגיעו למסקנה ש"תפקידה" הוא לגרום לנו לנסות להימנע מן הגורם לכאב ובדרך כלל, אם גורם הכאב הוא חיצוני, ההימנעות מגורם הכאב כרוכה בנייתוק מגע עמו, כלומר תנועה, או – אם מקור הכאב הוא פנימי, ההימנעות מן הכאב יכולה להיות כרוכה דווקא בהפסקת התנועה. כאשר האורגניזם אינו מסוגל לנוע – אין לחוויית הכאב כל "תפקיד" ולכן מאד בלתי סביר שהיכולת לחוש בו תתפתח.

יש להבהיר שאני מדבר כאן על חוויית כאב ולא על תגובה אוטומטית לדבר שעלול להזיק. תגובה אוטומטית מקומית אינה מחייבת חוויה שניתן לכנותה "הרגשה של האורגניזם" כי היא יכולה להתבסס על חישה מקומית².

כדי להבין למה אני מתכוון במונח "כאב", רצוי לזכור [שהתחושות, הרגשות והדחפים הם הדברים שעומדים בבסיס הרצון](#).

רצון, במובן שבו אנו תופסים אותו, מועיל לביצוע פעילות מתואמת של חלקים שונים באורגניזם. הוא לא נחוץ לביצוע תגובה מקומית של חלק ממנו (אין כל היגיון בניסיון של שתי הרגלים לברוח לכיוונים שונים).

דבר נוסף שניתן לומר על הרצון הוא שתועלתו מוגבלת רק למצבים שבהם אפשר לבחור בין פעילויות שונות.

¹ הצגה נרחבת יותר של הישגי המחקר בתחום אפשר למצוא [בהרצאתו של פרופסור דניאל חיימוביץ שבה אפשר לצפות בקורסרה](#)

² בהיעדר מינוח מתאים בשפה, אני מבדיל במאמר זה בין המילים "הרגשה/חווייה" לבין המילה "חישה/תחושה". לתיאור הקשר וההבדל שבכונותי לייחס למילים אלו אפשר להשתמש במשוואה הבאה: הרגשה = חישה + איכפתיות

מה שנכון לכאב, נכון גם להרגשות גופניות נוספות. למשל, הרגשת חוס או קור מוגזמים "נועדו" לעודד אותנו לחפש מקום שהטמפרטורה בו נוחה יותר – דבר שכרוך בתנועה, הרגשת גרד "נועדה" לעודד אותנו לפעול להרחקת מקור הגירוד וכדומה.

גם היכולת ליצור לעצמנו "תמונת עולם", לחשוב עליה ולגלגל בדמיוננו תסריטים שיתפתחו כתוצאה מפעולות שננקוט, רלוונטית רק במצבים שבהם יש לנו יכולת תנועה, כיוון שבניגוד ליכולות אחרות שבהן אפשרויות התגובה שלנו מוגבלות לארסנל הכימי של הגוף, יכולת התנועה מחייבת אותנו לבחור בין אפשרויות שונות שמידת התועלת שלהן תלויה במידת הדיוק של תמונת העולם שגיבשנו ובמידת הדיוק של מחשבתנו בזיהוי התוצאות הצפויות.

כאשר איננו יכולים לנוע וכל יכולת התגובה שלנו מוגבלת לתגובה כימית, אין לגיבוש תמונת העולם ולהרצת סימולציות המבוססות עליה כל יתרון ולכן מאד לא סביר שהאבולוציה תעודד את התפתחותן של יכולות אלו.

ומה עם היכולת ליהנות מאומנות (כמו מנגינה ערבה)? יכולת זו היא לדעתי תוצר לוואי של יכולת המחשבה שלנו ([ראה מאמר בעניין](#)) ולכן מאד לא סביר שנמצא אותה באורגניזמים שאינם חושבים (ועל הקשר בין מחשבה לתנועה כבר דיברנו).

כל זה לא אומר שהניסויים שנעשו לבדיקה אמפירית של רגשות הצמחים היו מיותרים. מעבר לעובדה שניסויים אלה מלמדים אותנו לא מעט על אופן תפקודם של הצמחים, הרי שמי שמסכים עם מה שאמרתי עד כה יכול לראות בתוצאותיהם אישוש נוסף לתורת האבולוציה (כלומר – התגשמות של תחזית שניתן לחזות על פיה).

נופי רמות השבים

צד צהר

אירודה דתות

